

A 5375-2

Dr. Leo Pinsker

Autoemancipáció.

Egy orosz zsidó kiáltványa népéhez.

Fordította

Gerő László.

Kiadja: M. C. Sz. I. Sz. MAKKABEA-BARISSZIA csoportja
Budapest, Király-u. 36.

Bolti ára 50 fill.

**A MAGYAR CIONISTA
SZÖVETSÉG**

CIME:

BUDAPEST, VI., KIRÁLY-U. 36.

A

SZÖVETSÉG HIVATALOS LAPJA:

A

ZSIDÓ SZEMLE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Előfizetési díja évi 8 P. Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VI., Király-u. 36.

Dr. Leo Pinsker

Autoemancipáció.

Egy orosz zsidó kiáltványa népéhez.

Fordította: Gerő László.

Kiadja: M. C. Sz. I. Sz.
MAKKABEA-BARISSZIA
csoportja (Király-u. 36.)

LELTÁROZVA

2011 DEC 19.
1927.

Nyomatott: Rechnitz Jenő könyvnyomdájában
Budapest, Király-utca 38.

HERSKOVITS FÜLÖP

a Makkabea volt elnöke,
a zsidó jövő rajongólelkű harcosa
felejthetetlen emlékének ajánlja

a Makkabea.

A büszke zsidó.

Pinsker nemzeti öntudatának alapvonása a nemzeti méltóság, vagy amint ő nevezi, a nemzeti önérzet mély érzése.

Pinsker az autoemancipáció eszméjében mindenekelőtt nem a külső üldöztetésektől való szabadulást látja, hanem a nemzeti becsületnek és méltóságérzetnek bennünk való ujjászületését. Hogy a többiek üldöznek és megvetnek minket — ez bizonytal nagyon sajnálatos. De sajnálatosabb, hogy mi magunk, mint nép, környezetünk magatartását méltatlan módon viszonzzuk és viselkedésünkkel a többiek megvetését bizonyos fokig igazoljuk. Pinsker iratának leglendületesebb lapjai épen nemzeti problémánk e belső oldalának vannak szentelve. Itt gyakran a prófétai harag magaslatára emelkedik és szavában egy nép büszke fiának tragikuma visszhangzik, kinek népe elvesztette büszkeségét.

Pinsker nem tud beletörődni abba a megalázó megadásba, mellyel népe a legfelháborítóbb sértéseket elviseli. Egy büszke nép, bármily gyöngye legyen is, valamilyen módon kifejezi sértett lelkének felháborodását.

Épen így felháborítja Pinskert pártfogóinkkal szemben viseltetett méltatlan magatartásunk, az önérzet hiánya, melyet a legcsekélyebb leereszkedő mosolyukra tanusítunk. „... ha azt mondják egy zsidóról, hogy becsületet szerez népének, népe elég ostoba ahhoz, hogy megtisztelve érezze magát. Annyira sülyedtünk, hogy szinte tombolunk az örömtől, ha nyugaton népünk egy kis töredékét a nemzsidókkal egyenjogositották.“ Az idézett sorok mutatják, hogy mint vélekedik Pinsker az emancipáció „nagy eszmény“-éről, melyben a zsidóság bizonyos körei szinte népünk létezésének végcélját látják. Az emancipáció tényében magában sem lát ő egyebet, mint a legnagyobb nemzeti megaláztatást, melyért a zsidóknak pirulniok kellene, ha volna bennük egy csöpp nemzeti önérzet. Hiszen más nép nem szorul emancipációkra. Azokra az általános törvényhozás vonatkozik.

Általában Pinsker a diasporában folytatott egész életünket egyetlen, szakadatlan megaláztatásnak tartja. A nép fizikai fájdalmai háttérbe szorulnak a megaláztatás által okozott sajtó lelki gyötrelém mögött.

A környezet megvetését magában véve nem tartaná olyan tűrhetetlennek, ha mint mások, azzal a felfogással nyugtathatná meg magát, hogy az egész csak évszázados előítélet, tudatlanság, sat. következménye. Büszke szelleme akkor ezt a megvetést egyszerűen megvetné. De sajnos be kell látnia, hogy népének magatartása nem utolsó oka a vele szemben tanusított viselkedésnek.

„Megvetésre méltók vagytok, mert nincs bennetek igazi önszeretetet és nincs bennetek nemzeti önérzet. Nemzeti önérzet! Honnan vegyük ezt? Hiszen az fajunk nagy szerencsétlensége, hogy nem alkotunk nemzetet, hogy csak egyszerűen zsidók vagyunk. Az egész földkerekségén szétszórt nyáj vagyunk.“

„Nyáj.“ Mintegy ebben a szóban foglalja össze Pinsker mindama keserű igazságokat, amelyekkel a zsidók lelki berendezkedését festi. A nyáj nem gondol méltóságára, sem a jövőre, nem gondol egyáltalában semmire, ép csak a közvetlen veszedelemre, melytől meg akar menekedni, mindegy, hogy miképpen, együtt seregestül, vagy ki-ki a maga módján.

Igy értelmezi Pinskert neki ajánlott „Isten nyája“ (Eder Adonaj) című költeményében L. Gordon. De Gordon költői tehetsége nem tudta a népnyáj gyalázatát nagy alkotásában megbélyegezni. Ezt egy másik nagytehetségű költő, Bialik, vitte végbe „A harag dalai“ halhatatlan verseiben.

Fájdalom, Pinskernek nem adatott meg, hogy ezt megérje. Akkor megtudhatta volna, hogy prófétai szózata nem hiába hangzott el és halálában az a tudat nyujthatott volna neki vigaszt, hogy nem ő volt az utolsó „büszke zsidó.“

Achad Haam.

Pinsker 1821-ben Tomasovban, Oroszlengyelországban született. A gimnázium elvégzése után jogot hallgatott. Később az orvostudomány felé fordult 1856-ban, a krími háború alatt, önként beteg- és sebesültápolásra jelentkezett. A hatvanas és hetvenes években az orosz-zsidó sajtó buzgó munkatársa volt. Nézeteiben nem különbözött művelt kortársaitól. Erélyesen tört lándzsát az oroszosítás mellett, melyben az egyenjogosítás megszerzésének legfontosabb eszközét látta. Egyébként ő maga jobban tudott németül, mint oroszul. Zsidó műveltsége csekély volt, héberül nem tudott, noha apja híres zsidó tudósnek számított.

A hetvenes évek eseményei, az antiszemitizmus fellobbanása Európában, az oroszországi pogromok mély benyomást gyakoroltak Pinskerre. Átgondolta és felülvizsgálta a zsidó nép jelenéről és jövőjéről vallott nézeteit. E benső átalakulás gyümölcse a jelen írat, mely őt egy csapással az általa létrejött mozgalom vezetőjévé tette.

Kezdetben Pinsker, amint ma mondanák, territorialista volt. Csak évek múltán fogta fel Palesztina jelentőségét. 1884 végén összehívta a kattowitzi konferenciát és ettől kezdve a Chové-Cion élén állott. Az odesszai komité életbeléptével, Pinskert választották elnökké s e méltóságában megmaradt 1891. december 9-én bekövetkezett haláláig.

A J 375-2

Pinsker jelen röpiratát 1882-ben tette közzé, abban az időben, mikor a balkáni népek államalakulatai létrejöttek, a zsidó népet pedig Oroszországban pogromok, egyéb országokban pedig az antiszemitizmus hullámai borították el. (Magyarországon a tiszai vérvád). Ebben az időben indultak el Oroszországból, Romániából és Magyarországról az első palesztinai kivándorlók (biluisták, stb.) kik bár évtizedekig súlyos válságokkal küzdöttek, sikerült megvetniük számos virágzó zsidó község alapját. — A Pinsker vezetésével alakult Chové Cion (Cion barátai) mozgalom jótékonyági alapon folytatta a palesztinai telepítéseket, de ez a mozgalom hamarosan elsekélyesedett. Tizenöt évvel később Herzl, (aki nem ismerte az „Autoemancipáció“-t) a Jundenstaat-tal a politikai cionizmus alapítója lett. A politikai cionizmusnak husz év alatt sikerült is elérnie Pinsker és Herzl álmát, a közjogilag biztosított zsidó nemzeti otthon elismerését (Balfour deklaráció 1917. nov. 2.) A népszövetségi mandátum értelmében angol igazgatás alatt álló zsidó nemzeti otthonnak jelenleg 150.000 zsidó lakosa van és Pinsker ábrándjainak megvalósulását hirdeti a jeruzsálemi héber egyetem, sok száz kolónia és a 40.000 lakosu, modern Tel-Aviv, a világ egyetlen teljesen zsidó lakosu városa.

Bár Pinsker írása az azóta lezajlott események, a változott viszonyok folytán mint propagandairat ma már sok tekintetben nem aktuális, de a zsidóság helyzetére és jövőjére vonatkozó fejtegetései örök igazságok maradnak. E gondolatok minél szélesebb körben való terjesztése vezette a Makkabeát, midőn az „Autoemancipáció“ újból való kiadását elhatározta.

Budapesten, 1927 november havában.

G. L.

A szerző előszava.

Ha nem én, úgy ki segít rajtam?
Ha ma nem, hát mikor?

Hillel.

A véres erőszak borzalmai után pillanatnyi nyugalom következett és űzők és üldözöttek egy kis lélekzethez jutottak. Eközben a zsidó menekülteket ugyanazon a pénzen, mely a kivándorlás céljaira gyűlt össze — „visszahonosítják!” A nyugati zsidóság pedig ismét megszokta a hepp-hepp-kiáltást, mint a multban apái. Az elszenvedett gyalázat miatt kitört felháborodás lángja hamuesővé változott, mely lassan elborítja az izzó talajt. Hunyjátok csak be a szemeteket, rejtsétek el a fejeteket, mint a strucc — tartós békében nem lesz részetek, ha a nyugalom muló perceit fel nem használjátok és hatékonyabb orvosságot nem találtok, mint azok a kendőzőszerek, melyekkel évezredek óta pepecselnek szerencsétlen népünkön.

1882. szeptember havában.

A zsidókérdés ősrégi problémája ismét izgalomba hozta a kedélyeket. Megoldatlan ez, akár a kör négyszögesítése, azzal a különbséggel, hogy a nap legégetőbb kérdése. Ennek az oka természetesen az, hogy itt nem pusztán elméletről van szó, hanem oly problémáról, mely a gyakorlati életben napról-napra ujult erővel jelentkezik és megoldását követeli.

Véleményünk szerint a probléma súlypontja a következőkben rejlik:

A zsidók tényleg a népek között, melyeknek körében élnek, heterogén csoportot alkotnak, mely az összes nemzeteknek kényelmetlen.

A feladat tehát az, hogy módját ejtsük, miszerint ez az exkluzív csoport a nemzetek társaságában oly módon helyezkedjék el, hogy a zsidókérdés egyszer s mindenkorra elveszítse talaját.

Természetesen ez esetben sem szabad tökéletes harmónia létesítésére gondolnunk. Tökéletes harmóniát egymás között a többi nemzetek sem ismertek soha. Az a bizonyos messiási nap, midőn a nemzeti különbségek eltűnnek és a népek eggyé olvadnak az általános emberiesség gondolatában még beláthatatlan messzeségben van. Addig a népek óhajtásai és ideáljai csak arra szorítkozhatnak, hogy türhető modus vivendi-t teremtsenek.

Az örök békére még sokáig kell várnunk; mindaddig a nemzetek egymás iránti viszonylatai bizonyos eszközökkel meglehetősen rendezhetőek lesznek, mely eszközöket a nemzetközi jog, szerződések, különösen azonban helyzetük által létrejött, bizonyos rangegyenlőség, kölcsönös igények és a kölcsönös tisztelet teremtik meg.

A népeknek a zsidók iránti viszonylataiban azonban ilyen kölcsönös tisztelethez hiányzik itt az alap, melyet a nemzetközi jog, vagy szerződések szoktak szabályozni, vagy biztosítani. Csak ha ez az alap megteremtődik, csak midőn a zsidók és a többi népek közt tényleges rangegyenlőség lesz, akkor tekinthetjük megoldottnak a zsidókérdést.

Sajnos ilyen rangegyenlőség, mely régmúlt időben valóban létezett, ismét csak oly messze jövőben várható, hogy a mostani viszonyok közt a zsidó népnek a többi népek közé való felsorakozása, illuzorikusnak látszik.

A zsidóságnál ugyanis többnyire hiányoznak azok az ismertető-

jelek, melyek a nemzetet meghatározzák. Hiányzik az eredeti, sajátos nemzeti élet, mely közös nyelv, szokások és térbeli összetartozandóság nélkül el sem képzelhető. A zsidóságnak nincs saját hazája, bár van sok szülőföldje, nincs centruma, nincs súlypontja, nincs kormánya, nincs képviselője. Mindenütt ott van és sehol sincs otthon. A népeknek soha sincs dolguk a zsidó nemzettel, hanem mindig csak zsidókkal. A zsidóságnak a zsidó nemzetiességhez hiányzik az a minden más népeknél feltalálható, jellegzetes népi élet, mely egy állam területén való együttlakás folyamata. Ilyen népi élet természetesen a szétszórásban nem képződhetett. Sőt mintha a zsidóságnál a hajdani közös otthon emléke is elmosódott volna. Férge alkalmazkodóképességüknel fogva hamarosan eltanulták azon népek velükszületett sajátosságait, melyek közé a sors vetette őket. Sőt gyakran a gazdanepek kedvéért teljesen levetették hagyományos eredetiségüket. Bizonyos kozmopolita tendenciákat vettek fel, vagy hitettek el magukkal, melyek másoknak is kellemetlenek és őket sem elégíthetik ki.

Mialatt magukat más népekkel igyekeztek beamaigámozni, meglehetősen megtagadták saját nemzetiségüket. De sehol sem érthették el azt, hogy polgártársaik őket egyenlőrangú bennszülötteknek ismerjék el.

De ami a zsidókat leginkább visszatartja egy önálló nemzeti lét kiküzdésétől, az a tény, hogy nem is érzik ennek szükségét. Sőt nemcsak, hogy szükségét nem érzik, de ennek a szükségnek még jogosultságát is tagadják.

Aggodalmas jelenség, ha a beteg nem akar táplálkozni. Nem mindig sikerül végzetes rögeszméjétől megszabadítani. De még ha ez sikerül is, még mindig kérdéses, hogy képes lesz-e a beteg a szükséges táplálékot magához venni.

A zsidók helyzete ilyen beteg szomorú állapotához hasonlítható. E veszélyes ponton teljes elszántságunkat kell latba vetnünk. Be kell bizonyítanunk, hogy a zsidók balsorsának oka elsősorban az, hogy nem törekszenek önálló nemzeti létre, hogy ezt a szükségérzetet bennük okvetlenül fel kell kelteni és ébren kell tartani, ha nem akarnak örök gyalázatban tengődni; egyszóval: hogy nemzetté kell lenniök.

A zsidók kivetettségének és végtelen nyomorának részben az a jelentéktelennek látszó körülmény a titka, hogy a zsidóság a többi néppel szemben nem önálló nemzet. Maga az e néphez tartozandóság kitörölhetetlen bélyeg, mely visszataszító a nemzsidók szemében és kínos még a zsidó számára is. És ez a jelenség mélyen az emberi természetben gyökerezik.

A föld élő nemzetei közt a zsidóság, mint egy rég halott nép foglal helyet. Hazájuk elvesztésével függetlenségük megszűnt és bomlásnak indultak, ezt pedig egy eleven szervezet természete el nem tűri. A Római Birodalom sulyától szétmorzsoltság állam eltűnik a népek szemei előtt. Miután a zsidó nemzet államtestét, politikai létét elvesztette, nem bukott a teljes megsemmisülésbe, hanem szellemi nemzetként létezett tovább. A világ borzadva ismert fel ebben a népben egy halottat, mely az élők közt bolyong. Ez a kísérteti tünemény, egy bolygó halott, egy nép, melyből hiányzik az egység és a rend, melynek nincs se földje, sem szervezete, mely már nem él és mégis az élők közt vándorol, melyhez hasonlót nem ismer a történelem, melyre nincs példa és melynek nincs mása, a népek képzeletére különös, sajátságos benyomást gyakorolt. És ha a kísértetektől való félelem velünk születik és az ember pszichikai életében lelki magyarázatát — csoda-e, ha e halott és mégis élő nép láttára, nagy mértékben jelentkezett?

A zsidó kísértettől való rettegés hosszú századokon át nemzedékről nemzedékre öröklődött és erősödött. E rettegés, társulva alább említendő körülményekkel, a zsidóktól való irtózást termelte ki.

Egyébb tudatalatti és babonás képzelődésekkel, ösztönökkel és képzetzavarokkal kapcsolódva, a zsidóktól való irtózás az összes népeknél, akiknek csak dolguk volt zsidókkal, teljes polgárjogot nyert. A zsidóktól való irtózás az ördöghit fattyuhajtása, azzal a különbséggel, hogy a zsidó kísértet az egész emberiségnek, nem csak egyes vidékeknek jelentkezik és hogy nem testetlen, más kísértetek módjára, hanem húsból és vérből való, sőt sebei is vannak, melyeket az elrémült és tőle rettegő tömegek ütnek rajta és elszennvedtetik vele a legszörnyűbb kinokat.

A zsidóktól való irtózás lelki betegség. Mint lelki betegség öröklődik és mint aféle kétezerév óta örökölt betegség, gyógyíthatatlan.

A kísértetektől való félelem, mint a zsidóktól való irtózás szülőanyja hozta létre azt az elvont, mondhatnám platónikus gyűlöletet, melynek aztán az lett a következménye, hogy egyes tagjainak valóságos, vagy állítólagos cselekményeiért, az egész zsidó népet tették felelőssé, kígyót, békát kiáltottak rá és bosszujuk és gyalázkodásuk tárgyává tették.

Barát és ellenség ősidők óta igyekeznek a zsidógyűlöletnek okát adni, vagy mentegezni és a zsidók ellen számtalan vádat emeltek. Megfeszítették Jézust, keresztényvért isznak, kutakat mérgeznek, uzsorások, kifosztják a parasztot, sat. Alaptalan dolog ilyen és ezer más eféle vádat egy egész nép ellen emelni, s ez az

eljárás már csak azért is gyanús, mert tömegesen kellett ilyenekkel előhozakodni a zsidóüldözők rossz lelkiismeretének megnyugtatója, egy egész nép ellen hozott marasztaló ítélet indokolása és ama szükségszerűség igazolása végett, hogy a zsidót (helyesebben a zsidó kísértetet) meg kell égetni. Aki tulsokat bizonyít, rendesen semmit sem bizonyít. S habár a zsidóknak jogos okkal lehet is egyet-mást a szemükre vetni, ezek semmi esetre sem olyan nagy bűnök, olyan halált érdemlő gonosztettek, melyekért egy egész nép felett pálcát lehet törni. Adott esetekben sokkal inkább azzal az ellenmondó jelenséggel találkozunk, hogy a zsidók a nem-zsidókkal való közvetlen érintkezésben egész jól megvannak, hogy gyakran nemzsidó szomszédaikkal nagyon is barátságos viszonyban állnak. Ezért is van, hogy az említett vádaskodások legtöbbször általános természetűek, többnyire légből kapottak és általában a priori keletkeznek és legfeljebb egyes esetekben találók, de egy egész néppel szemben nem tudnak beigazolódni.

Igy vándorolnak a zsidók és a zsidógyűlölet évszázadok óta elválthatatlanul a történelemben. Mint a zsidó nép, ez az örök Ahasvérus, ép oly halhatatlan a zsidógyűlölet is. Vaksággal kellene verve lennünk, ha azt akarnók megállapítani, hogy a zsidók nem az általános gyűlölet kiválasztott népe. Egymással szemben való vonatkozásaikban, érzelmeikben és törekvéseikben bármint különböznek is a népek — a zsidók iránti idegenkedés terén kezet nyújtanak egymásnak, ebben mindannyian egyetértenek. Hogy milyen mértékben és milyen alakban jelentkezik ez az idegenkedés, az persze az egyes népek kulturszínvonalától függ. Lényegében azonban mindenhol és mindig létezik, egyre megy, akár erőszakos tettek alakjában, akár alattomos irigykedésben, vagy a türelem és oltalom álarca alatt jelentkezik.

Kifosztott zsidónak, vagy oltalmazott zsidónak lenni egyaránt szégyen és a zsidók emberi önérzetét egyaránt sérti.

Ha a zsidóktól való irtózást az emberiség sajátos öröklődő ördöghitével magyarázzuk és a zsidógyűlöletet az emberi szellem örökölt eltévelyedésének tekintjük, le kell vonnunk azt a fontos következtetést, hogy ezeknek az ellenséges indulatoknak leküzdéséről ép úgy le kell mondanunk, mint bármely örökölt hajlandóság leküzdéséről. Igen fontos, hogy belássuk ezen megállapítás helyességét és véget vessünk az idő- és erőpocsékoló polémiáknak, melyek ugyis csak hiábavaló szalmacséplést jelentenek. Mert babonákkal szemben az istenek is tehetetlenek. Előítélet és rosszindulat ellen a legtisztább és legtalálhatóbb okoskodás sem segít. Vagy kellő anyagi erővel kell rendelkezni, hogy e sötét hatalmakat, mint a

természet egyéb vak erőit kordában tarthassuk, vagy egyszerűen félre kell állni az utból.

A zsidó nép iránti előítélet tehát a nemzetek lelki életében gyökerezik. De figyelembe kell vennünk más, nem kevésbé fontos körülményeket is, melyek a zsidó népnek a többi népekkel való összeforrását, vagy egyenrangusítását lehetetlenné teszik.

Általában egy nemzet sem szereti a külföldieket. Ennek a ténynek ethnologiai alapja van és ezért egy népnek sem lehet szemrehányást tenni.

Vajjon ennek a törvénynek egyenlő mértékben vannak-e a zsidók alávetve, mint a többi nemzetiségek? Semmiesetre! Ha a külföldit idegenben barátságtalanul fogadják, azt saját földjén hasonlóképen viszonzhatja.

A nemzsidó külföldön feltűnés nélkül, nyíltan követheti érdekeit. Mindenki természetesnek találja, hogy ő — akár, egyedül, akár többek társaságában — küzd érdekeiért. A külföldinek idegenben nem kell hazafinak sem lennie, sem látszania. A zsidó azonban saját otthonában sem belföldi, sem külföldi, hanem egyszerűen idegen, „kat exochén.“ Nem tekintik sem barátoknak, sem ellenségnek, hanem egyszerűen ismeretlennek, akiről csak azt tudják, hogy nincs hazája. A külföldiben nem biznak, a zsidónak nem hisznek. A külföldi vendégszeretetet követel, melyet hasonlóval viszonzhat. Ilyen viszonzást a zsidó nem nyújthat, hát vendégszeretetet sem igényelhet. A zsidó nem vendég — még kevésbé szívesen látott vendég. Inkább olyan, mint a koldus; és ki örül a koldusnak? Inkább oltalomra szorul és hol van oly oltalomra szoruló, kitől az oltalmat megtagadni ne lehetne. A zsidók idegenek, kiknek nem lehet képviselőjük, mert nincs hazájuk. S mert nincs hazájuk, mert otthonuknak nincs határa, mely mögé megvonulhatnának — nyomoruságuk is határtalan. A zsidókra, mint kimondott idegenekre nem vonatkoznak a törvények. Ezzel szemben mindenütt vannak zsidótörvények. És ha az általános törvény vonatkozik a zsidókra is, úgy ezt előbb egy különleges törvénynek kell határozottan kimondania. Más szabad népektől eltérően, mint a négereket, mint a nőket, emancipálni kell őket.

Ha a négereknél nemesebb fajhoz tartoznak, ha nem nők, kik jeles nőkkel, hanem jeles férfiakkal, sőt nagy férfiakkal is dicsekedhetnek, annál rosszabb rájuk nézve.

Minthogy a zsidó sehol sincs otthon, sehol sem tekintik belföldinek, tehát mindenütt idegen marad. Ezen a tényen mit sem változtat az, hogy ő maga, hogy már apái az országban születtek. Legtöbbnyire mostohagyermekként, Hamupipőke módjára bánnak

vele, a legjobb esetben fogadott gyermek, kinek jogait kétségbe lehet vonni; de sohasem törvényes gyermeke a hazának. A germánóságára büszke német, a szláv, a kelta sohasem türi el, hogy a szemita zsidó vele egyenrangú legyen. És ha mint művelt ember hajlandó is őt az állampolgári jogokban részesíteni, annyira jutni sose fog, hogy polgártársának elfelejtse, hogy zsidó. A zsidók törvényes emancipációja századunk teljesítményeinek csúcspontja. De ez a törvényes emancipáció nem egyszersmind társadalmi emancipáció és az előbbi törvénybe iktatásával még korántsem emancipálták a zsidókat társadalmi helyzetük különlegessége alól.

A zsidók emancipációjának szükségszerűségét természetesen mindig indokolja az, hogy a logika, a jog és a jólfelfogott érdekek következménye volt. De sohasem tekinthető az emberi érzelmek spontán megnyilatkozásának. Távol attól, hogy létrejöttét a népek önkéntes érzelmeinek köszönje, sehol sem egészen természetes, sehol sem gyökerezik olyan mélyen, hogy ne lehetne róla beszélni. Akár önkéntes jóindulatból adódott az emancipáció, akár bizonyos alapelvek értelmében, mindenképpen nagylelkű adomány a szegény, elnyomott koldusfajzat számára, melynek szívesen, vagy nem szívesen oda kellett vetni a fényes alamizsnát; a koldusfajzat számára, melynek mindazonáltal nem szívesen adnak szállást. Mert nem lehet rokonszenves, nem lehet bizalomgerjesztő egy hontalan, kóborló koldus. A zsidónak nem szabad elfeledni, hogy a polgárjog mindennapi kenyerét számára adományozni kellett. A bélyeg, mely ehez a néphez tapad, mely a többi népektől való, nem valami irigylésreméltó elkülönülésre kényszeríti, nem törölhető el semmiféle hivatalos egyenjogúsítással, amíg csak ennek a népnek hontalan csavargói lesznek; amíg a zsidók árja körökben nem szívesen hallják szemita eredetüket; míg üldözik, türik, oltalmazzák és emancipálják őket.

A mindig idegen zsidónak a nemzsidótól való megalázó függéséhez még egy igen fontos, lényegbevágó, gyakorlati körülmény járul, mely a zsidóknak az őslakókkal való összeolvadását teljesen kizárja.

A létért való nagy küzdelemben a kulturnépek szívesen vetik alá magukat bizonyos törvényeknek, melyek ennek a küzdelemnek békés versengéssé, nemes vetélkedéssé való változtatására törek-szenek. E törvényekben a nemzetek rendesen különbséget tesznek bel- és külföldiek között, természetesen az előbbieket előnyére. Ha már most ez a megkülönböztetés az egyenrangú külföldivel szemben is érvényesül, mennyire élesen kell a mindenhol idegen zsidóval szemben megnyilatkoznia. Nem csoda, ha kelletlenül nézik a

koldust, aki parázna szemét egy idegen házára meri vetni — akár csak egy körülrajongott nőre, kit féltékeny rokonok őriznek. És ha mégis eredményt ér el, ha mégis sikerül neki koszorujukból néhány szál virágot szakasztani, akkor jaj a szerencsétlennek! Ne panaszkodjék, ha úgy jár, mint a spanyolországi, vagy az oroszországi zsidók.

De nem is kell különös eredményeket elérni a zsidóknak, ahhoz, hogy sorsuk rosszra forduljon. Ott, ahol nagyobb tömegekben vannak összezsufolódva, már számarányuknál fogva többé-kevésbé tulsulyt jelentenek a versenyben a nemzsidó lakosság rovására. Látjuk, hogy Oroszország nyugati tartományaiban az oda összeterelt zsidók a legrettenetesebb nyomoruságban tengetik életüket. És mégis mindig a kiszipolyozó zsidók ellen szól a panasz.

Összefoglalva a mondottakat, a zsidó az élők számára halott, a bennszülött előtt idegen, a belföldi szemében csavargó, a vagyonosnak koldus, a szegényekkel szemben uzsorás és milliomos, a hazafiakkal szemben hazátlan és minden osztály számára gyűlölt versenytárs.

Ezen természetes ellentéteken alapul mindkét részről az a számtalan félreértés, vádaskodás és szemrehányás, melyet mindkét fél joggal, vagy alaptalanul halmoz egymásra. A zsidók ahelyett, hogy saját helyzetüket helyesen felismernék és megfelelő észszerű irányelveket fogadnának el, folyton az örök Igazságra hivatkoznak és azt hiszik, hogy ezzel segítenek valomit. A másik fél pedig, ahelyett, hogy természetes tulerejére támaszkodnék és történelmi, s valóságos helyzetére, az erősebb álláspontjára hivatkoznék, a nemzsidók elutasító álláspontjukat a rágalmak özönével akarják igazolni, melyek alaposabb vizsgálódásnál helytelenek és valótlannak bizonyulnak. De aki pártatlan akar lenni, aki e világ dolgait nem egy utopisztikus Árkádia vezérelve szerint akarja taglalni és megítélni, hanem egyszerűen megállapításra és magyarázatra törekszik, hogy ezekből gyakorlati és hasznos következtetést vonjon le, az a jelzett ellentétekért egyik félnek sem tehet szemrehányást. De azt fogja mondani a zsidóknak, akikről tulajdonképen szó van: Valóban balga és megvetésre méltó nép vagytok! Balgák, mert tehetetlenül álltok és az emberi természetnek olyasvalamit tulajdonítottok, ami annak öröktől fogva hiányzott, t. i. — emberiséget. Megvetésre méltók vagytok, mert nincs bennetek önszeretet és nincs bennetek nemzeti önérzet.

Nemzeti önérzet! Honnan vegyük ezt? Hiszen ez fajunk nagy szerencsétlensége, hogy nem alkotunk nemzetet, hogy csak egyszerűen zsidók vagyunk. Az egész földkerekségen szétszórt nyáj

vagyunk, melynek nincs védelmező, gondviselő pásztora. Ragyogó körülmények között eljuthatunk arra a magaslatra, melyen Oroszországban bizonyos kecskebakok állanak, melyeket fajparipákkal szoktak társítani. És ez becsvágyunk legnagyobb célja.

Az igaz, hogy kedves oltalmazóink mindig gondoskodtak róla, hogy sose jussunk lélekzethez és önérzetünk ne érvényesülhessen. Nem zsidó nemzetként, hanem mint szétszórt zsidók folytatunk évszázadok óta létünkért kemény egyenetlen küzdelmet. Szétszóródva, mindenkinek önmagáért kell szellemét és energiáját egy darabka könnyáztatta kenyérre és egy kis éltető levegőért becserélni. Nem buktunk el ebben az elkeseredett harcban. A föld összes népeivel szemben, kik egyöntetűleg akartak megsemmisíteni minket, a legdicsőbb guerilla-háborút folytattuk. De a háboru, melyet vívtunk és melyet Isten tudja, meddig fogunk még vivni, nem egy haza védelmében folyt, hanem azért, hogy eltengődjék néhány millió — „házaló zsidó.“

Ha a világ összes népei sem tudnak megsemmisíteni minket, úgy még kevésbé lesznek képesek nemzeti különállásunk érzetét elfojtani. És mi végzetes közömbösséggel nézzük, mint tagadják meg tőlünk némely országban azt az elismerést, amit a zuluktól alig lehetne megtagadni. A szétszórásban megőriztük életünk egyéniségét, megmutattuk ellenállóképességünket, de elvesztettük nemzeti öntudatunk összekötőláncát. Miközben anyagi létünk fenntartásán fáradoztunk, gyakran kénytelenek voltunk erkölcsi méltóságunkat figyelmen kívül hagyni. Nem vettük észre, hogy e méltatlan, bár ránkényszerített taktika által, ellenségeink szemében annál mélyebbre sülyedtünk, annál lesújtóbb megvetést arattunk, s a vége existenciánk gyökeretlen volta lett, mely átkos örökségünké vált. A nagy, széles világon nincs a számunkra hely. Hogy fáradt fejünket nyugvóra hajthassuk, csak egy egész kicsi helyet kértünk és így igényeinket és önérzetünket annyira lecsökkentettük, hogy az végre mások és a magunk szemében is egész felismerhetetlenné mosódott el. Lapda voltunk, melyet a népek egymásnak dobtak. Könnyedén elkaptak és ép úgy tovább is vetettek. S annál szive-
sebben üzték velünk a gonosz játékot, mennél ruganyosabbnak bizonyult nemzeti önérzetünk a játékosok kezében.

Hogyan is lehetett volna ilyen körülmények között nemzeti elhatározásról, nemzeti erőink és őseredeti zseniálitásunk szabad, tevékeny kifejlesztéséről beszélni?

Mellékesen megjegyzem, hogy ellenségeink nem mulasztották el, ez utóbbi, részben valóban fennforgó, de alapjában véve semmit sem jelentő jellemvonásból alávalóságunk bizonyítására tőkét

kovácsolni. Azt kell hinnünk, hogy náluk annyi a kiváló ember, mint a fán a meggy. Szerencsétlenek! Szemére vetik a sasnak, mely egykor az eget verdeste és felfedezte az istenséget, hogy nem eleget repül, mikor szárnyai le vannak vágva. De még levágott szárnyakkal is a nagy kulturnépek színvonalán maradtunk. Legyen egyszer osztályrészünk a boldog függetlenség, hadd határozzunk magunk a sorsunkról, adjatok nekünk egy darabka földet, mint a görögöknek és a bolgaroknak, hagyjatok egyszer minket is szabad nemzetként létezni — akkor jöjjetek lekicsinylő ítéletet mondani felettünk és szemünkre vetni, hogy kevés köztünk a kiváló ember! Most még a ti jóvoltotokból a bajok súlya nyom. Nem a tehetség hiányzik belőlünk, hanem az önérzet, az emberi öntudat és méltóságérzet, melytől megraboltatok.

Ha bántalmaznak, kirabolnak, kifosztanak, meggyaláznak, nem merünk védekezni és ami még rosszabb, szinte így találjuk ezt rendbenvalónak. Ha képünkbe csapnak, égő arcunkat hideg vízzel csillapítjuk és ha véres sebet ütöttek rajtunk, kötést teszünk rá. Ha kidobnak házunkból, melyet magunk építettünk, nagy alázatosan irgalomért esedezünk és ha nem sikerül szorongatóink szívét megnyhíteni, akkor máshová vonulunk — új száműzetésbe. Ha utközben pedig valami méla báméskodó ránk kiált: „Ejnye, ejnye, szegény ördögök, igazán nagyon sajnállak“, akkor mélységesen meg vagyunk hatva, és ha azt mondják, egy zsidóról, hogy becsületet szerez népének, népe elég ostoba ahoz, hogy megtisztelve érezze magát. Annyira sülyedtünk, hogy szinte tombolunk az örömtől, ha nyugaton népünk egy kis töredékét a nemzsidókkal egyszintre állították. Már pedig akit állítani kell, az tudvalevőleg gyengén áll a lábán. Ha nem vesznek tudomást származásunkról, hanem a többi honosok módjára kezelnek, hálásak vagyunk annyira — hogy letagadjuk még azt is, hogy a világon vagyunk. Ha kényelmesen élni hagynak, a husosfazékért, melyet zavartalanul használhatunk, bebeszéljük magunknak és másoknak, hogy mi egyáltalában nem is vagyunk már zsidók, hanem telivér gyermekei a hazának. Hiu örültség! ha még oly hü hazafiaknak is mutatkoztok, alkalomadtán eszetekbe fogják juttatni szemita származástokat. Ez a jelentőségteljes „Memento mori!“ azonban nem fog megakadályozni benneteket abban, hogy a vendégszeretetet igénybe ne vegyétek mindaddig, míg egy szép napon áthajtanak a határon, míg a nyomorult csöcselék nem figyelmeztet rá, hogy tulajdonképpen csavargók és élősködők vagytok, akikre nem vonatkozik a törvény.

De emberséges bánásmód sem jelenti azt, mintha kívánatos és nem pokolbakivánt elem volnánk.

Valóban szánalmas látvány vagyunk! Nem vagyunk nép a népek sorában, nincsen szavunk a népek tanácsában, még oly kérdésekben sem, melyek minket illetnek. Hazánk — az idegen föld, összességünk — a szétszóratás, egységünk — a közgyűlölet, fegyverünk — az alázat, erősségünk — a futás, eredetiségünk — az alkalmazkodás, jövőnk — a másnap. Micsoda szánalmas szerep egy nép számára, melynek egykor Makkabeusai voltak!

Csoda-e, ha a legmélyebb megvetés sújtja azt a népet, mely drágalátos életéért lábbal hagyja magát tapodni és e lábat még meg is csókolja?

Történelmünk átka, hogy sem élni, sem halni nem tudunk. Meghalni — ellenségeink csapásai megölni nem tudnak minket és öngyilkosok lenni hitszegéssel és önmagunk megtagadásával nem akarunk. De ellenségeink tesznek róla, hogy élni se tudjunk. De nemzetté válva, új életet kezdeni és más népek módjára élni — ezt nem is akarunk, hála ama tulbuzgó hazafiaknak, kik kötelességüknek tartják, hogy minden önálló nemzeti léthez való jogukat, egyébként teljesen magától érthetődő állampolgári hűségüknek dobják áldozatul. Az ilyen hazafias rajongók bármely tetszésszerű magassabb, vagy alacsonyabb színvonalu nemzetiség kedvéért megtagadják saját őseredeti lényegüket. De senkit sem tehetnek bolonddá. Nem veszik észre, hogy mindenütt mennyire nagy megtiszteltetésnek veszik az ő zsidó barátságukat!

Tizennyolc évszázad óta görnyedünk így a gyalázat sulya alatt — és egyetlen komoly kísérletet sem tettünk, hogy lerázzuk azt!

Igen, ismerjük sokat szenvedett népünk történetét és mi vagyunk az utolsók, kik őseinket tehetnők érte felelőssé.

Az egyéni önfenntartás gondjának minden nemzeti gondolatot, minden általános népmozgalmat el kellett fojtania.

Ha a nemzsidó népek minden tagunkban az egész zsidóságon akarták bosszujukat tölteni, szétszóratásunk következtében, mint nép több ellenállóképeséget tanusítottunk, semhogy elbuktunk volna, de gyámoltalanabbak is voltunk, semhogy képesek lettünk volna felkelni és saját boldogulásunkért sikra szállni. A földkerekség összes népeinek nyomása alatt hosszú száműzetésünk folyamán minden önbizalmunkat, minden merészségünket elvesztettük.

Ezenfelül a messiáshit, egy felsőbb hatalomnak állami feltámadásunk érdekében való beavatkozása, a vallásos megnyugvás, mely szerint Isten büntetését türelemmel kell viselnünk, nemzeti felszabadulásunkra, egységünkre és függetlenségünkre irányuló minden gondtól felmentett. Valóban sutba is dobtuk minden gondolatunkat a hazáról és ezt annál szivesebben tettük, mennél

inkább megnehezédtek anyagi boldogulásunk gondjai. Így mind mélyebbre és mélyebbre süllyedtünk. Kik elvesztették hazájukat, el is felejtették hazájukat. Itt az ideje végre, hogy belássuk ezt a nagy gyalázatunkat!

Szerencsére a dolgok most kissé másképp állnak. A művelt Németországban, Oroszországban, Romániában, Magyarországon, de különösen Oroszországban az utóbbi esztendőök folyamán lejátszódtó események kitermelték azt, amit a középkor sokkal véresebb üldöztetései nem tudtak létrehozni. Az akkor a tiszta vértanúság tehetetlen gondolatában kimerülő nemzeti öntudat, szemünk láttára az oroszországi és romániai zsidó tömegek ellenállhatatlan Palesztina felé tódulásában tört ki. Eredményeiben bármily elhibázottnak is bizonyult ez a törekvés, mégis a nép helyes ösztönét mutatja, mely rájött, hogy hazára van szüksége. A kemény megpróbáltatásokat, melyekben része volt, most reakció követte, mely mást kíván, mint nyugodtan türni Isten sujtó kezének büntetését. De az oroszországi sötét zsidó tömegeket a modern kultúra vezéreszméi sem hagyták hidegen. Zsidóságuk és hitük megtagadása nélkül, mélységesen fel vannak háborodva ama jogtalan bánásmódért, mely csak azért maradhatott büntetlenül, mert hát az orosz kormány szemében a zsidó lakosság idegen. És az egyéb európai kormányok mit törődjenek egy idegen állam polgáraival, amibe semmi beleszólásuk sincs?

Mai nap, mikor véreink a föld egy kis részében lélekzethez jutottak, s testvéreik szenvedéseikért több részvétet mutathatnak, mostan, mióta egy csomó alárendelt és elnyomott nemzetiségnek függetlenségét visszaadták, egy pillanatig sem szabad tovább ölbetett kézzel várakoznunk és nem szabad türnünk, hogy a jövőben is az „örök zsidó“ átkozott reménytelen szerepét játsszuk.

Mert kétségbeejtően reménytelen szerep ez.

Ha az egyes ember olyan szerencsétlen helyzetbe kerül, hogy a társadalom kiközösíti és megvetéssel sujtja, senki sem csodálkozik azon, ha öngyilkos lesz. De hol van az a gyilkos szerszám, mely az egész világon szétszórt zsidó népszervezet minden tagjának a kegyelemdőfést megadhatná? És ki vállalkoznék erre? Mennél kevésbé lehetséges és kívánatos ez, annál inkább terhel minket az a kötelezettség, hogy minden még megmaradt erkölcsi erőnket összeszedjük, hogy talpraálljunk, hogy végre az élő nemzetek között türhetőbb és méltóbb helyet foglalhassunk el.

De ha álláspontunk, melyből kiindultunk, helyes volt, ha az emberiség ellenünk táplált előitélete veleszületett és kiirthatatlan, embertani és társadalmi szempontból mélyen gyökerezik, úgy az

emberiség lassu előrehaladását is hagynunk kell haladni a maga útján és be kell látnunk, hogy addig, míg a többi nemzetek módjára, nekünk is nincs saját otthonunk, egyszer s mindenkorra le kell mondanunk arról a nemes reménységről, hogy valaha is ott tarthassunk, ahol a többi, velünk egyenértékü ember. Meg kell térnünk és be kell látnunk, hogy mielőtt az emberiség nagy gondolata a világ összes népeit egyesitené, még évezredek múlhatnak el és addig ezt a népet, mely mindenütt és sehol sincs otthon, a népek szervezetében mindenütt idegen elemnek fogják tekinteni. Itt az ideje, hogy józanul és szenvedély nélkül itéljük meg igazi helyzetünket. Pártatlan szemmel, előre megalkotott vélemény nélkül kell a népek tükrében megtekintenünk népünk szomoruan nevetséges alakját, mely elkinzott arccal és törődött tagokkal segíti a világtörténelem megoldását, anélkül, hogy saját kis nemzeti történetével csak valahogyan is meg tudna birkózni. Meg kell egyszer s mindenkorra azzal a gondolattal barátkoznunk, hogy a többi népek, bennük rejlő, természetes ellenszenvüknél fogva, minket mindig ki fognak közösíteni. Nem szabad szemet hunyni e természeti erő előtt, mely úgy hat, mint az elemek egyéb megnyilatkozása; tudomásul kell vennünk. Panaszkodnunk ezért nem szabad. Kötelességünk ellenben, hogy összeszedjük magunkat, felemelkedjünk és ügyeljünk arra, hogy ne maradjunk örökké a Hamupipőke, a népek szérüje.

Aminthogy nincs jogunk nemzeti szerencsétlenségünkért a többi népeket felelőssé tenni, ép oly kevéssé van jogunk nemzeti boldogulásunkat egyes egyedül az ő kezükbe letenni. A teljes gyakorlati emberiség felé vezető beláthatalan hosszú uton, ha valaha ugyan eljut odáig, az emberiség és mi magunk alig az első állomásnál tartunk, Ezért le kell tennünk arról az örült ötlet-ről, hogy mi szétszóratásunkkal gondviselészerű küldetést töltünk be — küldetést, melyben senki sem hisz, tiszteletbeli állást, melyről, őszintén szólva szivesen lemondanánk, ha ezzel egyszersmind ez a csufnév, hogy „zsidó“, is kipusztulna a világról.

Becsületünket, boldogságunkat nem ábrándos öncsalásban, hanem saját nemzeti egységünk visszaállításában kell keresnünk. Eddig a világ nem tekintett megbízható cégnek és nem is volt kellő hitelünk.

Ha némely szemeink előtt létrejött nemzet nemzeti törekvései kellő alappal bírnak, lehet-e kérdéses a zsidók hasonló jogosultsága? Behatóbb kapcsolatban állnak a nemzetközi kulturélettel, mint amazok, több érdemet szereztek az emberiség történetében, mint azok, van multjuk, történelmük, közös, el nem mosódott száрма-

zásuk, elpusztíthatatlan életerejük, megingathatatlan hitük és vannak példátlan szenvedéseik; minden más népnél több bünt követtek el a nemzetek ellenük. Vajjon, mindez nem elég-e ahoz, hogy honalapításra képesek és méltók legyenek?

A zsidók nemzeti és politikai egységre, s önállóságra való törekvésének nemcsak belső jogosultsága van, mint más elnyomott népek hasonló mozgalmainak, de helyesléssel kell találkozni minden nemzetnél, melynek joggal, vagy alaptalanul, kényelmetlenek vagyunk. E törekvésnek tényé kell lennie, mely ellenállhatatlanul bevonul a jelenkor nemzetközi politikájába és melynek bizonyára lesz jövője.

Bizonyal mindjárt eleinte nagy lármára kell elkészülve lennünk. E mozgalom első kiindulását bizonyára a legtöbb, méltán félénk és kétkedő zsidó egy súlyosan beteg szervezet öntudatlan vonaglásának fogja tartani; és e törekvések megvalósítása és végrehajtása bizonyosan a legnagyobb nehézségekbe fog ütközni és tán csak emberfeletti küzdelmek után válik lehetségessé. De gondoljuk csak meg, hogy a zsidók számára nincs más kivezető út kétségbeejtő helyzetükből és gyávaság lenne, ha nem lépnénk erre az útra, mert hosszú, nehéz és veszedelmes, mert kedvező eredményre kevés kilátással kecsegtet. Aki nem mer — nem nyer és valóban van-e még veszíteni valónk? A legrosszabb esetben tovább is úgy maradnánk, ahogyan eddig voltunk és ahogyan gyávaságból mindvégig maradni akarunk: örökké megvetett zsidók.

Oroszországban az utóbbi időkben nagyon keserves tapasztalatokat szereztünk. Ebben az országban tulsokan és tulkevesen vagyunk. Tulsokan a délnyugati tartományokban, ahol a zsidók letelepedése meg van engedve, tulkevesen a többi tartományban, ahol ez tilos. Ha a kormány és az orosz nemzet belátná, hogy a zsidók egyenletes megoszlása az egész birodalom jólétét emelné és ha ezt belátva cselekedtek volna, akkor bizonyára nem került volna sor azokra az üldöztetésekre, melyeket átértünk. Sajnos azonban ezt belátni nem tudják és nem akarják. Ez nem a mi vétünk és ép oly kevés az orosz nép alacsony kulturszínvonalának a következménye. Hiszen éppen az állítólag művelt sajtó nagy érzében vannak legdühösebb ellenségeink; hanem egyes egyedül ama általános, az emberi dolgok természetében gyökerező okok következménye, melyeket már fentebb említettem. És mivel az emberiség megjavítása nem lehet a mi feladatunk, úgy nézzük azt, hogy mit kell az adott viszonyok között nekünk cselekednünk.

Adott és változhatatlan viszonyok között mindenkor élősködők voltunk, vagyunk és leszünk, kik az uralkodó népesség rovására

élősködünk és soha kedvükre nem járhatunk. Ez annál inkább így van, mert mi, úgy látszik, a népekkel csak egész csekély mértékben tudunk keveredni. Ezért a mi kötelességünk gondoskodni róla, hogy a felesleget, az oszthatatlan maradékot eltávolítsuk és máshol helyezzük el. Senki más nem kötelezhető erre a gondoskodásra, csak mi. Ha a zsidókat a föld összes nemzetei közt egyenletesen lehetne elosztani, talán megszűnnék a zsidó kérdés. De ez lehetetlen. Sőt inkább azt tapasztaljuk, hogy a zsidók tömeges bevándorlását a legelőrehaladottabb államok is szépen köszönik.

Nehéz szívvél valljuk be ezt, de be kell ismernünk az igazat. S ez a beismerés annál fájdalmasabb, mert csak helyes áttekintéssel leszünk képesek a helyzetünk javítására szolgáló helyes eszközöket megtalálni.

És nagyon szomorú volna, ha tapasztalataink gyakorlati eredményeit nem akarnók felhasználni.

Ezek az eredmények mindenek előtt annak egyre terjedő elismerésén alapulnak, hogy sehol sem vagyunk otthon és ha már nem is saját hazánknak, de valamiféle otthonunknak kell lenni.

Tapasztalataink további eredménye az, hogy az Oroszországból és Romániából történt kivándorlás szomorú vége, egyes egyedül ama igen fontos körülménynek köszönhető, hogy az minket készületlenül talált, meglepett, s nem történt gondoskodás arról, ami a fő — sem menedékhelyről, sem pedig a kivándorlás kellő szervezéséről. Sok ezer ember átköltözésénél elfelejtettek arról a csekélységről gondoskodni, amiről egy kispolgár sem szokott megfélemezni, ha új lakásba költözik, t. i. — alkalmas új lakásról.

Ha már most biztos otthont keresünk, abba akarjuk hagyni az örök vándorlást, hogy nemzetünket saját szemünkben és mások előtt felmagasztaljuk, álmodnunk sem szabad arról, hogy a régi Judeát feltámasszuk. Nem szabad megint ott kezdenünk, ahol állami életünk egykor megszakadt és rommá lett. Célunk, mivel el kell érnünk, legyen szerény. Amugy is elég bajos. Nem a „szent“, hanem a „saját“ föld kiküzdése legyen feladatunk. Nem kell nekünk egyéb, csak szegény testvéreink számára egy nagy darab föld, mely a mi tulajdonunk legyen, melyből idegen ur ki ne üzhessen. Oda fogjuk elvinni a legszentebbet, amit hajdani hazánk romjaiból megmentettünk: Isten eszméjét és a Bibliát. Mert ezek tették régi hazánkat szent földdé, nem pedig Jeruzsálem, vagy a Jordán. Lehetséges, hogy ép a Szentföld kerül birtokunkba. Annál jobb, de mindenekelőtt azt kell megállapítanunk — és ezen fordul meg a dolog — hogy melyik ország szerezhető meg, s egyszersmind alkalmas arra, hogy a különböző országokból való

zsidóknak, kiknek otthonukat el kell hagyni, nyugodt, elvitathatatlan, megélhetést nyújtó menedékhelyet biztosítson.

Nem hagyjuk figyelmen kívül, hogy e cél elérése, mely kell hogy népünk életfeladata legyen, a legnagyobb külső és belső nehézségekbe fog ütközni. Nehézséget fog mindjárt jelenteni, hogy megnyilatkozzék az első, legszükségesebb követelmény: a nemzeti elhatározás. Mert sajnos, nyakas nép vagyunk. Egy maradi ellenzék, melyről népünk története eleget regélhet, milyen könnyen csirájában fojthatná el ezt az egész elhatározást. Jaj akkor egész jövőnknek!

Milyen nagy különbség van a múlt és a jelen között! Egy akarattal, zárt sorokban, szervezeten vonultunk ki hajdan Egyiptomból, a szolgaság földjéről, hogy hazát szerezzünk. Most menekülve, üzve vándorolunk ki, nyakunkon a kozák lábanyoma, szivünkben a halál, nincs Mózesünk, akit kövessünk, nincs ígért földje, melyet saját erőnkől kell meghódítanunk. Keresztülüznek az összes gazdaországokon: Itt udvariasan szépen őrizet alatt kísérnek tovább, hogy be ne hurcoljuk a pestist, ott meg a legjobb esetben valahol és valahogyan elhelyeznek, aztán szabadon és bántatlanul — kereskedhetünk ócska ruhákkal, sodorhatunk cigarettát, vagy belekontárkodhatunk a földmivelésbe. Szóvirág volt, ha kivándorlást emlegettem. Szégyenkezve és tanácstalanul álltak a határon a menekülők és meredt szemük segítségért kiáltott. Erre néhány barakk és pár ezer szabadjegy volt a felelet! — Aztán néhány toloncszállítmány, sok ezer csalódás és az új életre törő népmozgalom hullámai elsimultak. Minden elcsendesül és jótékony testvéreink nyugaton megelégedetten nyugovóra térnek. A tegnapi zajló tenger elpihent és ismét a régi mocsárrá válik, a régi csuszó-mászókkal.

Évezredek óta tanácstalanul forgolódunk így a varázsgyűrűben és rábizzuk magunkat a vakszerencsére! Mert az évezredes szenvedések minket csak az „irgalmas testvérek“ népévé avattak, de jóra való nemzetgyógyászokat nem neveltek belőlünk. Megrögzött naplopó módjára cselekszünk, midőn mindig csak a jótékony palástjába kapaszkodunk. De nem akarjuk megérteni, hogy bajunk vég okát kell keresnünk, hogy véglegesen orvosolhassuk.

Értelmesek vagyunk és sokat tapasztaltunk, mégis rövidlátók és könnyelműek vagyunk, akár a gyerekek, nem volt még időnk, hogy magunkba szálljunk és megkérdjük, hogy ennek az örült üzérkedésnek, helyesebben, ennek az örült tüzetésnek legyen-e valaha vége?

A népek életében, akár az egyes ember életében vannak fontos pillanatok, melyek nem igen térnek vissza, s melyek felhasználása, vagy fel nem használása döntő kihatást gyakorol a jövőre, egy nép javára, vagy romlására. Jelenleg ilyen pillanatot élünk át. A nép öntudata felébredt. A 18. és 19. század nagy eszméi népünk felett sem multak el nyomtalanul. Érezzük, hogy nem csak zsidók, érezzük, hogy emberek is vagyunk. Mi is ember módra akarunk élni és nemzetet képezni, mint a többiek. És ha ezt komolyan akarjuk, akkor mindenekelőtt le kell vetnünk a régi jármot és férfiasan fel kell emelkednünk. Akkor először is akarnunk kell segíteni magunkon. Akkor aztán az idegen segítség sem fog késni.

De a kor, melyben élünk, nemcsak azért alkalmas cselekvésre, mert belső tapasztalataink, mert ujáébredt önérzetünk tanácsolják.

A jelenkor egyetemes története úgy látszik, hivatva van rá, hogy szövetségesünk legyen. Néhány rövid évtized leforgása alatt nemzeteket láttunk új életre kelni, melyek régebben gondolni sem mertek feltámadásukra. A hagyományos állambölcséség homályában kezd derengeni. A kormányok, persze még csak ott, ahol egyebet úgy sem tehetnek, már hallgatnak a nemzeti önérzet egyre hangosabban követelődző szavára. Persze, azok a szerencsések, kik nemzeti önállóságukat megszerezték, nem voltak zsidók. Saját földjükön éltek, egy nyelvet beszéltek és e tekintetben felettünk előnyben voltak.

De ha helyzetünk nehezebb is, ez csak annál jobban kötelez minket arra, hogy összes rendelkezésre álló erőnket arra fordítsuk, hogy nemzeti szerencsétlenségünknek dicsteljes módon vessünk véget. Áldozatkészen és elhatározottan kell munkába látnunk és Isten segíteni fog. Mindig áldozatkészek voltunk és elhatározásban sem volt hiány, hogy zászlónkat erősen tartsuk, ha nem is magasra. De a világtörténelem hullámozó tengerében iránytű nélkül vitorláztunk, s ezt kell most megszereznünk. Messze, nagyon messze van a kikötő, melyet keres a lelkünk. Egyelőre még azt sem tudjuk, hogy hol van, hogy keleten van-e, vagy nyugaton. De az ezeresztendő vándornak még oly hosszú utat sem szabad sokallani.

De expedíció kiküldése nélkül, hogy találjunk ama kikötőre? Ha már egyszer abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy tudjuk, mi kell nekünk és megvan az elhatározásunk, akkor vigyázatosan és óvatosan lépésről lépésre kell előrehaladnunk, hogy el ne siessük a dolgot és minden erőnket latba kell vetnünk, hogy mellékösvényekre ne tévedjünk. Valóban hiányzik vezérül a lángelméjű Mózes — ilyen vezéreket egy népnek többször nem ad a

végzet. De felismerve legnagyobb bajunkat, a saját haza elvitathatatlan szükségességének felismerése, köztünk bizonytalansággal a tetterős, jellemes és előkelő népbarátok egész sorát fogja talpraállítani, kik egyesült erővel veszik majd át népünk vezetését és talán nem rosszabbul fognak minket az üldöztetéstől és a gyalázatból kimenteni, mint az az egyetlen.

Mit tegyünk legelőször, mivel kezdjük?

Azt hiszem, a kezdet csirája adva van: És pedig, a már is fennálló Alliance-okban. Ezek megtehetik, hivatva és kötelezve vannak rá, hogy lerakják alapkövét ama világítótoronynak, melyre összpontosítani fogjuk figyelmünket. Természetesen ezeket az Alliance-okat, hogy új nagy feladatuknak megfelelhessenek, alaposan át kell alakítani. Nemzeti kongresszust kell összehívniok, melynek középpontját ők képezzék. Ha azonban elhárítják maguktól ezt a feladatot és úgy vélik, hogy nem képesek jelenlegi tevékenységük kereteit áthágni, akkor legalább is a maguk kebeléből egy külön nemzeti intézményt, mondjuk, egy direktóriumot kell alakítaniok, mely hiányzó egységünket képviselné, mely nélkül mozgalmunk kifejlésztése el sem képzelhető. Nemzeti érdekeink képviselőiben ez az intézmény népünk főbbjeiből lenne összeállítva és erélyesen venné kezébe egyetemes nemzeti ügyeink vezetését. Népünk legnagyobb és legjobb erői: — A pénz, a tudomány és a gyakorlat emberei, közéleti és államférfiak — egy lélekkel fognak itt kezdet a közös cél érdekében. Először is főképen arra kell törekedni, hogy a felesleg, a különböző országokban proletársorban, a bennszülöttek terhére élő zsidótömeg biztos és érinthetetlen menedékhelyhez jusson.

Természetesen szó sem lehet a nép egyetemes kivándorlásáról. Az aránylag kis számú nyugati zsidóság, mely a lakosságnak csak jelentéktelen százalékát teszi ki és tán éppen ezért jobb viszonyok között él, sőt bizonyos fokig meggyökeresedett, maradjon továbbra is ott, ahol van. Még ott is, ahol a zsidókat nem igen türik, a jó módúak maradjanak vissza. De, amint már említettem, a telítettségnek van határa, melyet a zsidóknak nem szabad túllépni, ha nem akarják magukat a zsidóüldözés veszélyének kitenni, mint Oroszországban, Romániában, Marokkóban, sat. Ez az önmagának és a többieknek terhére eső felesleg idézi fel az egész nép balsorsát. Legfőbb ideje, hogy ennek a többletnek menedékhelyet szerezzünk.

Ilyen maradandó menedékhely alapításával kell foglalkozni, nem pedig céltalan adományokat gyűjteni zarándokok, vagy menekültek számára, kik rémületükben elhagyták barátságtalan otthonukat, hogy ismeretlen idegenben pusztuljanak el.

Az okvetlenül létesítendő és jelenleg nagyon nélkülözött nemzeti intézmény első feladata az legyen, hogy céljaink megvalósítására, lehetőleg egységes és egy tagban levő területet találjon. E tekintetben bizonyosan a világ különböző sarkaiban levő, azt a két országot fogják ajánlani, melyek közt a kivándorló zsidók két áramlata az elsőséget vitássá tette. Ez a bizonytalanság az egész vállalkozás számára a halál csiráját hordta magában.

Az utolsó kivándorlást, mely minden terv, cél és szervezettség nélkül zajlott le, teljesen szerencsétlennek és sikertelennek kellene tulajdonképpen tartanunk, ha nem lett volna jövedőbeli tevékenységünkre nagyon is tanulságos. Az előrelátás, értelmes számítás és okos vezetés itt teljesen hiányzott és lehetetlen volt a szertekóborló, éhező menekültek zürzavarában reményteljes mozgalmat, céltudatosságot látni. Ez nem volt kivándorlás, hanem végzetes futás. A szegény menekültek számára az 1881—82. évek halottakkal és sebesültekkel borított hadjáratot jelentettek. S még ama kevesek is, kik oly szerencsések voltak, hogy vágyaik célját a kivánt kikötőt elérhették, nem találtak ott jobb helyzetet, mint a vészes uton. Ahová csak érkeztek, a nemzetek mindenütt arra törekedtek, hogy őket mielőbb lerázzák a nyakukról. A kivándorlóknak csakhamar két kétségbeejtő eshetőség közt kellett választani; vagy hajlék, segítség nélkül, tanácstalanul kóboroljanak idegen földön, vagy szégyenkezve térjenek vissza a nem kevésbé idegen, barátságtalan otthonukba. E kivándorlás népünk vértanuságának csak új fejezetét jelentette. De a száműzetés céltalan utvesztőjében való céltalan kóborlás melyet már régen megszoktunk, egy lépéssel sem juttatja előbbre népünket, sőt egyre mélyebbre süllyed vándorutjának ragadós ingoványába. Az utolsó kivándorlásban a javulás felé haladásnak semmi jelét sem látjuk. Üldözés, futás, szétszóratás és új száműzetés — akár a régi jó időkben. Az üldöző elfáradt és mi egy kis lélekzethez jutottunk; vajjon, megelégedhetünk-e ezzel? Ne használjuk-e inkább ezt a kis pihenőt arra, hogy szerzett tapasztalatainkból levonjuk a szükséges erkölcsi tanulságot, hogy kikerüljük az új csapásokat, melyek nem fognak elmaradni?

Remélhetőleg túl vagyunk már azon az állapoton, melyben a középkor zsidói szánamelesan tengődtek. Népünk közt a modern kultúra gyermekei nem tartják alábbra önérzetüket, mint szorongatóink az övéket. De önérzetünket addig eredményesen nem védelmezhetjük, míg teljesen nem álltunk saját lábunkra. Ha népünk számára — a menekülteknek, kik végzetes, történelmi sorsunk folytán mindig fognak akadni köztünk — menedékhelyet találtunk, akkor egyszersmind emelkedni fogunk a népek szemében is. A

mostani állapothoz képest, hatalmas haladást fog jelenteni, ha tudjuk, hogy merre forduljunk, ha kivándorlásra kényszerítenek. Akkor aztán nem fognak olyan szomorú véletlenségek meglepni, melyekben nem csak Oroszországban, de a többi államokban is nem egyszer lesz még részünk. Serényen kell munkához fognunk, hogy véghezvigyük az önfelszabadítás nagy munkáját. Meg kell minden eszközt ragadnunk, amit csak az emberi szellem, az emberi tapasztalás nyújthat, hogy a nemzeti ujjaszületés szent műve ne a vak véletlen zsákmánya legyen.

A terület, melyen létre kell keltnünk, termékeny, jó fekvésű és kellő kiterjedésű legyen, hogy néhány millió letelepülőnek nyújtson helyet. Ez a terület nemzeti tulajdon és elidegeníthetetlen legyen. Kiválasztása természetesen sürgős és nagyfontosságú ügy, melyet nem szabad a véletlen tetszésére, vagy egyesek előítéleten alapuló rokonszenvére bízni, mint az utóbbi időben történt. E területnek egységesnek és térbelileg összefüggőnek kell lennie. Mert feladatunk lényegéből következik, hogy ellentétben szétszórásunkkal, egyetlen menedékhelyet bírijunk, mert több menedékhely csak a régi szétszórtság új alakja lenne. Ezért ennek a nemzeti, minden követelménynek megfelelő, rendelkezésre álló terület gondos kiválasztását egy nemzeti testületre, nemzeti direktóriumunk által alakított szakértő bizottságra kell bízni. Csak ilyen felső ítélőszék lehet abban a helyzetben, hogy alapos és körültekintő vizsgálódás után, illetékes véleményt nyilvánítson, hogy a két szárazföld közül melyiken és hol van az a terület, melyet véglegesen kiválasszunk.

A direktórium ekkor és ne előbb, szövetkezve egy csoport nagytőkessel, mint egy később alakulandó részvénytársaság alapítóival, vásároljon egy földterületet, melyen idővel több millió zsidó települhet meg. Ez a kis földterület vagy egy kis északamerikai territórium, vagy az ázsiai Törökországban, felségjogokkal bíró, a Portától és a hatalmaktól semlegesnek elismert pasalik legyen. Igen fontos feladata lesz a direktóriumnak a Portát és a többi európai kabineteket a tervnek megnyerni.

A vásárolt földterületet a direktórium ellenőrzése mellett, felmérés útján kis parcellákra kell osztani, melyek a helyi viszonyokhoz képest, mezőgazdasági, építkezési, vagy ipari célokra jelölendők ki. Minden megfelelő nagyságú parcella (földbirtok, kertés ház, városi ház, gyártelep, sat.) egy „lot“-ot képezzen, s az igénylő olyant kapjon, amilyent akar.

A felmérés megtörténte után, részletes térképeket és a föld-

terület pontos leírását nyilvánosságra hozzák és ez alapon a lot-ok egy részét zsidóknak adnák el, az eredeti vételár szerint megállapított, esetleg kissé magasabb összegen. A bevétel a nyereséggel együtt, egyrészt a pénzcsoport tulajdonát képezné, másrészt a direktórium által vezetett nincstelen kivándorlók segélypénztárának jutna. E pénztár alapítására a direktórium nemzeti gyűjtést is indíthatna. Biztosan remélhetjük, hogy véreink mindenütt örömmel üdvözölnék az ily irányú felhívást, s a szent célra dus adományok gyülnének össze.

Minden vevő névre szóló, a direktórium és a társaság által aláírt birtoklevelet kapna, melyben fel van tüntetve a lot-nak a nagytérképen megjelölt száma, úgy hogy mindenki tisztán láthatná, hogy hol fekszik az általa vásárolt, az ő kizárólagos tulajdonát képező földje — szántóföldje, vagy házhelye.

Bizonyára nem egy zsidó, kit pillanatnyilag nem valami irigylésreméltó keresetforrás köt régi otthonához, örömmel ragadná meg az alkalmat, hogy magának és gyermekeinek ilyen okmány révén horgonyt vethessen a veszélyek után és kikerülje azokat a szomorú tapasztalatokat, melyeket a közelmúlt bőven szolgáltatott.

Amiként a nemzeti gyűlés adományai sem egyszerre, hanem évi részletekben folynának be, a lctelepülésnek is fokozatosan, bizonyos rendben kellene lefolynia.

Ha a választmány Palesztina, vagy Sziria mellett nyilatkoznék, ez a határozat azzal számolna, hogy idővel ez a föld munkával és szorgalommal termékennyé változtatható. Ebben az esetben ott a föld és ingatlan árak a jövőben emelkednének.

Ha azonban a hivatottak Északamerika javára döntenének, akkor sietnünk kell. Ha meggondoljuk, hogy az Északamerikai Egyesült Államokban az utolsó 38 évben a lakosság száma 17 millióról 50 millióra emelkedett és hogy a népesség szaporodása a legközelebbi 40 évben valószínűleg ugyanilyen iramban fog folytatódni, úgy belátjuk, hogy azonnal kell cselekedni, ha nem akarunk örökre elzárkózni annak lehetőségétől, hogy az Újvilágban alapítsunk szerencsétlen testvéreinknek biztos menedékhelyet.

A legcsekélyebb ítélőképességgel bíró embernek is egy pillanat alatt be kell látnia, hogy ebben a gyorsan fellendülő országban birtokok vásárlása nem kockázatos vállalkozás, hanem nagyon jó üzlet.

Ambár kevésbé vehető figyelembe, hogy kósza népünk jövőjére való nagy fontossága mellett, az önsegélynek ez a megnyilatkozása jó üzlet-e, vagy sem. Mert jövőnk örökké bizonytalan és kérdéses

lesz, hacsak helyzetünkben alapos változás nem történik. Ezt a változást nem a zsidók egyik-másik államban való polgári egyenjogositása hozhatja létre, hanem egyes egyedül a zsidó népnek, mint nemzetnek autoemancipációja, önnálló zsidó gyarmatos közösség alapítása, mely egykor saját elidegeníthetetlen otthonunk és hazánk legyen.

Fejtegetéseink bizonyára sok ellentmondással fognak találkozni. Azt fogják mondani, hogy a gazda nélkül csináljuk a számadást. Melyik ország fogja megengedni, hogy határain belül nemzetet alakítsunk? E kétkedő álláspontról tekintve építkezésünk valóban kártyavárnak látszhatik, gyermekek és tréfálkozók mulatságára. Ugy vélem azonban, hogy gyerekes esztelenség nevetni azon, ha hajótöröttek kis ladikot ácsolnak maguknak, hogy elhagyhassák a veszélyes partokat. Sőt még tovább megyünk, hiszen az ellenséges népekhez is azt a különös felhívást intézzük, hogy segítsenek visszavonulásunknál. „Barátaink“-nak elvonulásunk épen olyan élvezetet fog okozni, mint akárcsak nekünk.

Természetesen zsidó menedékhely alakítása a kormányok támogatása nélkül nem létesülhet. Hogy ezt megszerezzük és menedékhelyünknek egyszer s mindenkorra jóindulatot biztosítsunk, nemzeti ujjászületésünk megalkotóinak kitartással és körültekintéssel kell majd eljárniok. Amire törekszünk, az nem új és senkire sem veszélyes. Eddig megszoktuk, hogy sokfelé kell menedéket keresnünk, most egyetlen menedékhelyet akarunk, de ennek létezése politikailag is biztosítsuk.

„Most, vagy soha!“ ez legyen jelszavunk. Jaj utódainknak jaj zsidó kortársaink emlékének, ha e pillanatot elmulasztjuk!

Iratunk tartalmát a következőkben foglaljuk össze:

A zsidóság nem élő nemzet, mindenütt idegen és ezért megvetik

A zsidók polgári és közjogi egyenjogositása nem elég ahhoz, hogy a népek becsülésében emelkedjenek.

E célra csak az egyetlen, igazi eszköz segíthet, a zsidó nemzet, a saját területén élő nép megalakulása, a zsidók autoemancipációja, a zsidóságnak a nemzetek közé egyenrangú nemzetként való bevonulása, saját otthon szerzése.

Nem szabad elhítenünk magunkkal, hogy népünk bajára az emberiesség és a felvilágosodás fognak valaha irt hozni.

Nemzeti ujjászületésünket a nemzeti önértzet és önbizalom, a politikai képesség s az egység hiánya akadályozzák.

Hogy ne kelljen egyik helyről a másikra vándorolva menedéket keresnünk, gyűlöhelyül tágas, termékeny menedékhelyet kell szereznünk, mely sajátunk legyen.

A kifejtett terv megvalósítására e pillanat a legalkalmasabb.

A nemzetközi zsidókérdést nemzeti alapon kell megoldani. Nemzeti ujjászületésünk ugyan sokáig eltarthat. Nekünk kell megtenni az első lépést. Utódaink ne tulhajtott, hanem mérsékelt iramban kövessenek.

A zsidóság nemzeti ujjászületését a zsidó előkelőségek kongresszusa készítse elő.

A cél érdekében semmilyen áldozatot sem szabad sokallanunk, mert ez fogja népünk veszélyeztetett jövőjét biztosítani.

A vállalkozás pénzügyi megoldása, a helyzetre való tekintettel, nem ütközhetik elháríthatatlan akadályokba.

Segitsetek magatokon és Isten is megsegít!

Adatok a cionizmus történetéből.

A zsidó állam elpusztítása után nem szűnt meg a zsidóság-
nak Palesztina-vágyódása. Meg is nyilatkozik ez a vágyakozás, a kor
szellemének megfelelően: Juda Halévi Cionidáiban, majd a messi-
ánizmusban; a XIX. század második felében pedig a Choveve
Cion egyesületekben nyer kifejezést. Ennek a Choveve Cion moz-
galomnak volt egyik legkiválóbb képviselője Dr. Leo Pinsker.

A modern cionizmus kezdetét azonban Dr. Herzl Tivadar
fellépésétől számítjuk. Dr. Herzl Tivadar 1860-ban született Buda-
pesten, nevelésénél fogva a zsidósághoz nem sok kapcsolat
füzte. Mint a Neue Freie Presse tudósítója Párisban résztvesz
a Dreyfus pör tárgyalásán, ennek a tárgyalásnak kapcsán kezd
el gondolkodni a zsidókérdésről. Ekkor még sem az előző,
sem az egyidejűleg (Choveve Cion) folyó palesztinacentrikus moz-
galmakat nem ismeri. Gondolatait röviddel később 1896-ban a
Zsidó Állam című könyvében hozza nyilvánosságra. A „Zsidó
Állam“ a zsidókérdést úgy kívánja megoldani, hogy a török szul-
tántól elnyerendő „Charter“ alapján a zsidó népet Palesztinában
telepíti le. Ez a könyv főleg abban különbözik Pinsker Autoeman-
cipációjától, hogy a zsidó állam megalapításának a szükségességét,
minthogy ezt természetesnek tartja, igen röviden indokolja meg,
annál bővebben foglalkozik azonban a kivitel módozataival. Herzl
ez a könyve egyszeriben az akkori cionisták vezérévé teszi. 1897
augusztus 29-re Baselbe összehívja az első cionista kongresszust.
A kongresszus, melyre a világ minden részéből eljöttek a zsidó
nép képviselői, dr. Nordau Miksa ajánlatára a cionizmus cél-
ját a következőkben összegezi: A cionizmus célja a zsidó nép
részére közjogilag biztosított otthont létesíteni Palesztinában. („Baseli
programm“) A kongresszus kimondja a Cionista Világszervezet
megalakulását. A világszervezet tagja minden zsidó, ki a bási
programot elismeri és sékelét évente megváltja. A szervezet
legfőbb fóruma a kezdetben évenként, majd később két évenként
megtartott kongresszus, élén Intéző Bizottság áll, melynek első
elnöke 1904-ben történt haláláig dr. Herzl Tivadar.

Herzl életét a cionista szervezet kiépítésének szenteli; politikai
tárgyalásokat folytat a török szultánnal és más államfőkkel, de a
Chartert Palesztinára elnyernie nem sikerül. Míg más államfőktől

és kormányoktól csak szimpátia nyilatkozatokat tud elérni, addig az angol kormány 1903-ban a keletafrikai Uganda területét ajánlja el a cionista szervezetnek zsidó kolonizáció céljaira. A cionista szervezet ezt az ajánlatot igen heves viták után visszautasítja — fegyrészt, mert a terület tömeg-kolonizációra nem bizonyult alkalmasnak, másrészt, mert ragaszkodott ahhoz, hogy a nemzeti otthon Palesztinában létesüljön.

Hogy a cionista szervezet tárgyalásainak reális pénzügyi alapot teremtsen, létrehozza Herzl 1901-ben a Jewish Colonial Trust-ot, majd 1903-ban ennek fiók vállalatát az Anglo Palestine Company-t, melyek ma is aktív tényezői Palesztina felépítésének. 1901-ben alakítja meg a cionista szervezet a Keren Kayemeth Leisrael-t, melynek feladata a zsidó kolonizáció földpolitikájának intézése. A KKL az általa megvásárolt földet el nem adhatja és így az a zsidó nép örök tulajdonát képezi. A földet a zsidó kolonistáknak örökbérbe adja, másrészt iskolák, kórházak, egyetemek stb. részére megfelelő területet bocsát rendelkezésre. — A KKL megteremtésének gondolatát Schapira Herman egyetemi tanár vetette fel.

Herzl halála után a cionista szervezet élén 1911-ig Wolfsohn Dávid, 1911—1920-ig dr. Warburg Otto, 1920-tól dr. Weizmann Chajim áll.

A cionista szervezet fokozatos kiépítését a háború szakítja meg, a cionista szervezet központját Berlinből Kopenhágába teszik át; politikai tárgyalások folynak az összes kormányokkal. Angliában dr. Weizmann Chajim tárgyalásainak eredményeképpen 1917 november 2-án Lord Balfour, az akkori angol külügyminiszter, a következő, azóta Balfour deklaráció néven ismert, levelet intézte Rothschild lordhoz.

Kedves Rothschild Lord! Nagy örömmel közlöm Önnek Önnek Őfelsége kormányának a zsidó cionista törekvésekre vonatkozó szimpátianyilatkozatát, mely a kabinetnek benyújtott és általa helyesnek elfogadtatott.

Őfelsége kormánya jóakarattal figyeli a zsidó nép részére Palesztinában létesítendő nemzeti otthon megteremtését és minden erejével azon lesz, hogy ennek a célnak elérését megkönnyítse; természetes, hogy semmi sem történhetik, ami a Palesztinában élő nemzsidó közösségek polgári vagy vallási jogait, illetőleg a más országokban élő zsidók polgári jogait és politikai helyzetét befolyásolhatná.

Kérem Önt, hogy ezt a nyilatkozatot a cionista szervezet tudomására hozni sziveskedjék. Arthur James Balfour.

A Balfour deklarációt az egész világ zsidósága ujjongással fogadta. Röviddel utána az angol csapatok, melyeknek egyharmadát a Jabotinsky vezetése alatt álló zsidó légió képezte, elfoglalják Jeruzsálemet, majd egész Palesztinát.

A San Remo-i határozat alapján a Balfour deklarációt a Törökországgal kötött békeszerződésbe is felveszik. 1920 július 1. lép hivatalába Sir Herbert Sámuel, Palesztina első kormányzója. Ez évben alakítja meg a cionista szervezet, a most már nagyobb mértékben haladó kolonizáció finanszírozására a Keren Hayesod-ot.

1922 június 3: az angol kormány kiadja Fehérkönyvét melyben a zsidó nemzeti otthon kérdését ismerteti:

...De hogy e közösségnek jó kilátása legyen a szabad fejlődésre és a zsidó népnek módjában legyen képességeit tökéletesen érvényre juttatni, tudnia kell, hogy nem megtűrve, hanem jogánál fogva van Palesztinában (as on right an not on sufference). Ugyanemiatt szükséges hogy a zsidó nemzeti otthon nemzetközileg garantáltassék és jogainak történelmi alapját a népek elismerjék.

1922 július 24: a népszövetség ratifikálja a Palesztina mandátumot, melyet Angliára ruház azzal, hogy ott zsidó nemzeti otthon megteremtését kell elősegítenie. A mandátum 4. §-a úgy hangzik: Zsidó ügyvivő (Jewish Agency) szervezetként szerepeljen egy testület abból a célból, hogy Palesztina kormányzatának tanácsával és közreműködésével segítségére legyen mindazon gazdasági és szociális ügyekben, melyek a zsidó nemzeti otthont (Jewish National Home) és Palesztina zsidó lakosságának érdekeit érintik.

„A Cionista Szervezet legyen mindaddig a zsidó ügyvivő míg szervezete a mandatarius hatalom nézete szerint erre megfelelő. Tegye meg Őfelsége az angol király kormányával egyetértőleg a szükséges lépéseket, hogy biztosítsa mindazoknak a zsidóknak a közreműködését, akik a zsidó nemzeti otthon felépítésében segíteni akarnak.“

Amerika bár nem tagja a népszövetségnek, a Palesztina mandátumhoz képviselőtestületének 1922 június 30-án hozott határozatában járult hozzá. „Mivel évszázadok óta hitt a zsidó nép régi otthonának felépítésében, másrészt, hogy a zsidó nép a világháború után megvalósíthassa régi vágyát és ősei földjén, nemzeti otthont létesíthessen, a régi zsidó országban termékeny életet és kulturát fakasszon, elhatározza az Amerikai Egyesült Államoknak kongresszusban egybegyűlt szenátusa és képviselőtestülete, hogy az Amerikai Egyesült Államok támogatja a Palesztinában létesítendő nemzeti otthon megteremtését.“

A cionista szervezet mint Jewish Agency a palesztinai kormányzat és az angol kormánynál képviseli a zsidó nemzeti otthon érdekeit. Évente memorandumban fejt ki kívánságait és referál végzett munkájáról a Népszövetség mandátum-bizottsága előtt. A cionista szervezet ujabban megtette a szükséges lépéseket a Jewish Agency kibővítése érdekében, melyeknek eredményeképpen rövidesen várható a kibővített Jewish Agency megalakulása.

A cionista szervezet 30 éves munkájának eredménye a zsidó nemzeti otthon közjogilag biztosítása. Ma legfőbb feladata a tényleges kolonizáció irányítása és elősegítése.

OR
Könyvtár
ZSÉ

A Magyar Cionista Szövetség ifjusági szakosztálya:
Hitachdut Hanoar B'Hungaria

(A Magyarországi Barisszia-, Aviva-
és Somér csoportok szövetsége.) ∴

Célja: a zsidó fiatalságot egységes alapon szervezett,
munkás táborba tömöríteni.

A központi iroda minden ifjusági ügyben készséggel nyújt
részletes felvilágosítást és támogatást.

Címe:

Budapest, VI., Király-u. 36. I. em.

Telefon: Teréz 284—89.

MULT ÉS JÖVŐ

Szerkeszti: Dr. PATAI JÓZSEF.

Hazai és külföldi sajtóvélemények a MULT és JÖVŐRŐL:

A „MULT és JÖVŐ a világ legelőkelőbb művészeti folyóiratai közé emelkedett. És nemcsak zsidó körökben, hanem azontul is megtalálja a maga intelligens olvasóit, akik a szebbnél-szebb művészi reprodukciókat, gyönyörű fénynyomatokat és gazdag és változatos irodalmi értékű tartalmat méltányolni tudják.“

Az Ujság.

„Eine solch prächtige, künstlerisch so hoch stehende jüdische Zeitschrift hat es noch nicht gegeben.“

Die Welt.

„Le revue Mult és Jövő (Passé et Avenir) est le plus beau, le plus splendide periodique juif qui exist au monde.“

(„A Mult és jövő a legszebb és legragyogóbb zsidó folyóirat a világon.“)
Konstantinopel.

L'Aurore.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI. Révay-u. 14

Országos Rabbiképz. - Zsidó Egyetem Könyvtár
Előfizetési díj egész évre 24 P. Telefon: L. 999—55.

RECHNITZ JENŐ
KÖNYVNYOMDÁJA
BUDAPEST,
KIRÁLY-UCCA 38.